Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Viite: HE 323/2022 vp

KESKUSKAUPPAKAMARIN LAUSUNTO

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt keskuskauppakamarin kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä (HE 323/2022 vp). Lausuntonaan Keskuskauppakamari esittää kunnioittavasti seuraavan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi aiemmin annettua hallituksen esitystä 236/2021 vp. Hallituksen esityksellä ilmoitusvelvollisille ehdotetaan asetettavaksi toiminnan järjestämistä koskevia velvoitteita liittyen pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen. Toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten laiminlyönti tai rikkominen ehdotetaan sanktioitavaksi hallinnollisin seuraamuksin.

Keskuskauppakamari kannattaa tavoitetta varmistaa pakotesääntelyn tehokas toimeenpano. Keskuskauppakamari huomauttaa kuitenkin, että pakotesääntely on erittäin vaikeaselkoista, mitä ilmentää myös se seikka, että aiemmassa hallituksen esityksessä (HE 236/2021 vp) ehdotetut säännökset on katsottu puutteellisiksi ja riittämättömiksi. Ehdotettujen säännösten kattama yritysjoukko on varsin heterogeeninen ja pitää sisällään myös yksinyrittäjiä ja pk-yrityksiä eri toimialoilta.

Keskuskauppakamari toteaa, että sääntelyn määrän kasvaessa sääntelyn tulkintaepäselvyydet ja eri normien väliset kollisiot ovat lisääntyneet. Samaan aikaan, kun viranomaisten tutkinta- ja sanktiovaltuuksia on kasvatettu, viranomaisten halukkuus antaa tulkintoja epäselvien säännösten soveltamisesta on vähentynyt. Tämä on johtanut siihen, että yritykset joutuvat tulkitsemaan epäselviä normeja käytännössä kokonaan omalla riskillään. Pystyäkseen osoittamaan toimineensa huolellisesti ja vilpittömässä mielessä yritykset saattavat pyytää tulkintoihinsa oikeudellisen neuvonantajan kantaa, mikä kasvattaa sääntelyn noudattamisen kustannuksia. Tästä huolimatta jälkikäteen virheelliseksi osoittautunut tulkinta voi kuitenkin johtaa hallinnolliseen seuraamukseen.

Keskuskauppakamari katsoo, että yritysten luottamuksensuojaa vilpittömässä mielessä tehtyihin tulkintoihin ja viranomaisten mahdollisesti antamaan epävirallliseen ohjeistukseen tulisi parantaa. Mallia tähän on mahdollista ottaa esimerkiksi verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 2 momentin säännöksestä. Tilanteissa, joissa asia on tulkinnanvarainen tai epäselvä ja joissa ilmoitusvelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä,

hallinnollinen seuraamus tulisi jättää määräämättä tai, jos hallinnollinen seuraamus erityisestä syystä määrätään, asian tulkinnanvaraisuuden tai epäselvyyden tulisi vaikuttaa alentavasti seuraamuksen määrään. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 8 luvun 6 §:ää ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 §:ää tulisi Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan tältä osin tarkentaa.

Keskuskauppakamari toteaa myös, että viranomaisten kasvaneiden sanktio- ja tutkintavaltuuksien vastapainoksi viranomaisille tulisi säätää velvollisuus antaa ohjausta tai ennakkoratkaisu sääntelyyn liittyvästä tulkintakysymyksestä. Tämä mahdollistaisi sen, että viranomaisen esittämään tulkintaan olisi mahdollista hakea muutosta muutenkin kuin vain sanktioprosessin kautta. Myös tähän olisi mahdollista ottaa mallia verotusmenettelystä annetusta laista.

KESKUSKAUPPAKAMARI
Ville Kajala
Johtava asiantuntija